

**REPUBLIKA E KOSOVËS/REPUBLIKA KOSOVA/REPUBLIC OF KOSOVA
ZYRA E AUDITORIT TË PERGJITHSHËM / KANCELARIJA GENERALNOG
REVIZORA/OFFICE OF THE AUDITOR GENERAL**

Br. dokumenta: 23.10.1-2010-08

IZVEŠTAJ REVIZIJE
**O GODIŠNJIM FINANSIJSKIM IZVEŠTAJIMA REGIONALNE
KOMPANIJE OTPADA “PASTRIMI” ZA GODINU ZAVRŠENU SA 31
DECEMBROM 2010**

Priština, Jul 2011

TABELA SADRŽAJA

Opšti sažetak	4
I. Uvod	5
II. Mišljenje revizije	6
III. Stanje preporuka iz prethodnih godina	6
IV. Potrošnja u odnosu na Prihode	8
V. Godišnji finansijski izveštaji	10
V.1 Usklađenost u vezi sa spoljnim izveštavanjem	10
V.2 Kvalitet informacija	10
VI. Izvršenje Budžeta	11
VI.1 Upravljanje prihodima	11
VI.2 Troškovi	12
VI.3 Imovina i Dugovi	15
VI.4 Kapitalna i ne kapitalna imovina	17
VII. Sistemi Unutrašnje Kontrole	17
VII.1 Unutrašnja Revizija	18
VIII. Opšti zaključak o Menadžmentu Kompanije	19
Dodatak I. Komentari RKO “ Pastrimi” i odgovori KGR	20
Dodatak II. Razne vrste Mišljenja revizije	20

Lista skraćenica

A.D.	Akcionarsko Društvo
AJN	Agencija za Javnu Nabavku
AU	Administrativno Uputstvo
BKP	Kreditna Banka Prištine
BpB	Privatna Banka Biznisa
KEK	Energetska Korporacija Kosova
EO	Ekonomski Operator
FI	Finansijski Izveštaji
GR	Generalni Revizor
JP	Javno Preduzeće
JUR	Jedinica Unutrašnje Revizije
KGR	Kancelarija Generalnog Revizora
MFR	Međunarodna Federacija Računovođa
MOVIR	Međunarodna Organizacija Vrhovnih Institucija Revizije (INTOSAI)
MPF	Ministarstvo Privrede i Finansija
MRS	Međunarodni Računovodstveni Standardi
NLB	Nova Ljubljanska Banka
NVPR	Nabavna Vrednost Prodate Robe
PAK	Poreska Administracija Kosova
PB	Privredna Banka
PDV	Porez na dodanu Vrednost
RKO	Regionalna Kompanija Otpada
UA	Ugovorni Autoritet
ZJN	Zakon Javnim Nabavkama
ZUJFO	Zakon o Upravljanju Javnih Finansija i Odgovornosti

Opšti sažetak

Kancelarija Generalnog Revizora (KGR) je izvršila Reviziju Godišnjih Finansijskih Izveštaja Regionalne Kompanije Otpada Pastrimi"-Priština (u daljem tekstu "Kompanija") za godinu završenu sa 31 decembrom 2010.

Naša Revizija je izvršena u skladu sa međunarodnim standardima revizije, izrađenih od MOVIR (INTOSAI) i uključila je testiranja i procedure za koje smo smatrali da su potrebne za davanje jednog mišljenja o GFI.

Tokom formulisanja mišljenja, mi smo ocenili dovoljnost prikazivanja informacija na finansijskim izveštajima.

Prema našem mišljenju, glavni finansijski izveštaji *sa svih materijalnih gledišta* prikazuju *istinito i pravilno stanje*.

Mi želimo da skrenemo vašu pažnju na činjenicu da otkrivena informacija o potraživanjima i ocenu provizija loših dugova. Kompaniji je nedostajala adekvatna politika prepoznavanja provizija loših i sumnjivih dugova. Ona je provizionirala kao loše i sumnjive dugove sve neprikupljene prihode.

(ISSAI 400: Nekvalifikovano mišljenje sa isticanjem pitanja).

Naša revizija je identifikovala slabosti na nekoliko polja finansijskog upravljanja. Ove slabosti su detaljnije opisane unutar izveštaja, koje bi trebalo da se adresiraju od strane menadžmenta radi poboljšanja performanse organizacije.

Za 2009 godinu pružili su se 11 preporuka od kojih četiri su se adresirale, dok ostalih sedam nisu bili u procesu sprovođenja.

Naša glavna preporuka je da Predsednik Opštine Prištine, kao predstavnik vlasnika treba obezbediti da Odbor omogućava bolje spoljno izveštavanje i nadgledanje rada kompanije na jasniji i snažniji način. Odbor treba osigurati da Izvršni Direktor razvija jasna uputstva i jasne postupke koje treba da pomognu u izvršavanju boljeg poslovanja i istovremeno adresiranje slabosti i identifikovane nedostatke u ovom izveštaju. Izvršni direktor takođe treba da preduzme mere kako bi obezbedio primenu revidiranog okvira finansijskog upravljanja.

Mi vam posebno preporučujemo da osigurate:

- U Godišnjim Finansijskim Izveštajima uključene beleške objašnjavanja i otkrivanja;
- Kompanija izvrši analizu i odgovarajući tretman potraživanjima;
- Pravilnu procenu provizija o lošim i sumnjivim dugovima;
- Transparentno i pravilno ocenjivanje tokom regrutovanja osoblja;

- Kompanija će kompletirati neophodan pravni okvir zahtevanog po zakonu JP;
- Sprovođenje postupaka nabavke u potpunom skladu sa ZJN;
- Registriranje ne finansijske imovine; i
- Uspostavljanje Jedinice Unutrašnje Revizije.

Menadžmentu Kompanije je pružena mogućnost davanja komentara na nacrt ovog izveštaja.

Menadžment Kompanije je saglasan sa našim nalazima i zaključcima predstavljenim u godišnjem finansijskom izveštaju 2010 godine, i obavezivao se da će napraviti sva zalaganja radi adresiranja svih pruženih preporuka.

I. Uvod

Ova revizija se tiče godišnjih finansijskih izveštaja za godinu koja se završila 31. Decembrom 2010 godine.

Odgovornost je Odbora Kompanije Pastrimi da priprema godišnje finansijske izveštaje u skladu sa Međunarodnim Računovodstvenim Standardima (MRS) i prema Finansijskom Izveštavanju na osnovi akrealnih principa računovodstva.

Revizija regularnosti se definiše kao overavanje finansijskog računovodstva, uključujući i istraživanje i procenu finansijskih izjava i drugih finansijskih podataka kao i davanje mišljenja o tome:

- Dali finansijski izveštaji daju istinito i objektivno stanje računa i finansijskih pitanja za period revizije;
- Dali su finansijski podaci, sistemi i transakcije u skladu sa Zakonima i Uredbama na snazi;
- O prikladnosti funkcija unutrašnje kontrole i unutrašnje revizije; i
- O svim pitanjima koja proističu iz revizije ili se odnose na nju.

Izvršili jednu privremenu reviziju “Kompanije”. Tokom te faze procesa revizije, adresirali smo činjenicu kako su tretirane prethodne preporuke kao i kvalitet finansijskog upravljanja. Kroz Memorandum revizije savetovali smo menadžment, gde su uključeni i pruženi saveti u vezi sa finansijskim izveštajima.

Sa namerom ispunjenja naše odgovornosti za reviziju ove “Kompanije”, mi smo preduzeli aktivnosti kao što sledi u nastavku:

- Pregledali smo godišnje finansijske izveštaje “Kompanije” za 2010 godinu;

- Odredili smo dali godišnji finansijski izveštaji “Kompanije” su pripremljeni u skladu sa MSFI “ Međunarodnim Standardima Finansijskog Izveštavanja”;
- Sproveli smo jednu kombinaciju uzimanja uzoraka prema našem sudu i prema slučaju, tokom odabiranja transakcija za testiranje;
- Obavili smo sveobuhvatna supstancijalna testiranja o finansijskim transakcijama; i
- Oslonili smo se na jednu vrstu kombinacija intervjua, analitičkih pregleda, pregleda dokumenata i fizičkog overavanja da bi ocenili validnost i regularnost finansijskih transakcija.

U ovom izveštaju, mi smo napravili rezime revizije za ovu godinu i pružamo jedno formalno mišljenje o Godišnjim finansijskim izveštajima 2010.

U vezi sa našim mišljenjem revizije o godišnjim finansijskim izveštajima “Kompanije”, međunarodni standardi revizije određuju specifične kriterije koji uređuju vrstu mišljenja koje treba da se daje.

One su opširnije određene na Dodatku 2.

II. Mišljenje revizije

Prema našem mišljenju, glavni finansijski izveštaji *sa svih materijalnih gledišta* prikazuju *istinito i pravilno stanje*.

Mi želimo da skrenemo vašu pažnju na činjenicu da otkrivena informacija o potraživanjima i ocenu provizija loših dugova. Kompaniji je nedostajala politika adekvatnog prepoznavanja provizija loših i sumnjivih dugova. Ona je provizionirala kao loše i sumnjive dugove sve neprikupljene prihode. (**ISSAI 400: Nekvalifikovano mišljenje sa isticanjem pitanja**).

III. Stanje preporuka iz prethodnih godina

Naš izveštaj revizije Finansijskih Izveštaja za 2009 godinu dao je jedanaest (11) preporuka. Četiri od ovih preporuka su adresirane u potpunosti kao što je osnivanje Odbora Direktora, registriranje troškova prema planu računovodstva, operativni troškovi uključujući VPR i postavljanje bar koda dok su ostale preporuke u fazi sprovođenja. Preporuke koje su u procesu adresiranja su:

- Priprema Finansijskih Izveštaja u skladu sa MRS i zakonima na snazi, uključujući i njenih pet komponenti;
- Razmotriti pitanje potraživanja i provizija loših dugova u saradnji sa centralnim vlastima, odnosno svojim deoničarima;

- Nedostatak jačanja kontrole u Odeljenju Ljudskih Resursa naročito u pogledu zapošljavanja osoblja;
- Kod postupaka nabavke i dalje su uočene nepravilnosti počevši od faze planiranja pa do sprovođenja;
- Kompanija je uspela da izda i kompletira sve propise o dobrotvornim poklonima za zaposlenike kompanije koje su zahteva zakonom o JP;
- Dalje jačanje kontrole upravljanja imovinom; i
- Osnivanje Jedinice za Unutrašnju Reviziju i komisije za reviziju.

Neuspeh adresiranja svih prošlih preporuka pokazuje da u ovoj kompaniji još uvek postoje isti problemi kao i oni iz prošle godine.

IV. Potrošnja u odnosu na Prihode

Analiza Potrošnje na Finansijskim Izveštajima naspram Prihodima pokazuje:

Tabela 1: Opis prihoda i troškove

u evrima (€)

Stavke/Godine	Planiranja za 2010	Prihodi i Troškovi 2010	Prihodi i Troškovi 2009
Fakturisani prihodi	3,359,707	4,213,096	4,010,772
Ostali prihodi	993,012	239,718	187,803
Ukupno	4,352,719	4,452,814	4,198,575
VPR	-	(469,345)	-
Bruto Dobitak	4,352,719	3,983,469	4,198,575
Bruto Plate	1,565,320	1,617,827	1,462,665
Održavanja i popravke	191,812	150,520	163,457
Administrativni Troškovi	144,613	44,461	40,042
Električna energija, Komunalije	43,598	26,190	5,195
Troškovi Goriva	725,135	403,599	444,491
Troškovi Kirije	139,307	4,400	5,000
Izmirenje loših dugova	650,000	1,207,000	1,151,621
Drugi operativni troškovi	872,640	207,935	698,068
Ukupno operativni troškovi:	4,332,425	3,661,932	3,970,539
Amortizacija Radne Opreme	228,506	277,442	184,396
Amortizacija Zgrada	88,280	44,153	44,110
Amortizacija ukupno:	316,786	321,595	228,506
Neto dobitak (gubitak)	(296,492)	(58)	(471)

Prema tabeli se vidi da je kompanija tokom dve (2) godine imala negativan finansijski rezultat. U tabeli se može videti da “Kompanija” u 2010 godini je uspela da ostvari prihode u iznosu od 4,452,814 €. Ako uporedimo prihode tokom godina, vidimo da ima porasta prihoda tokom 2010 godine u iznosu od 254,239€ ili oko 6%.

U poređenju sa prethodnom godinom, operativni troškovi su manji za 9 % ili 308,607 € . Kao rezultat toga, tokom 2010 “Kompanija” ima bolji finansijski rezultat smanjenjem gubitaka na samo 58 €.

Iz gornje tabele, vidi se da “Kompanija” u 2010 godini ima značajan porast troškova kod potrošnje električne energije zbog promene naplata od KEK-a. To se dogodilo zbog toga što je prethodno naplaćivanje bilo paušalno, dok se u 2010 godini naplata izvršila na osnovu stvarne potrošnje.

Tabela 2: Pregled Bilansa Stanja

Stavke/Godine	2010	2009
Obrtni Kapital	2,952,541	2,483,319
Gotovina i računi	373,493	323,881
Potraživanja	13,905,740	12,309,874
Ostali kratkoročni zahtevi	17,933	19,435
Unapred plaćeni troškovi i akrealni prihodi	6,941	699
Dati zajmovi	15,000	
Stok	35,818	37,337
Provizije	(11,402,384)	(10,207,908)
Fiksna sredstva	6,216,116	6,525,347
Amortizacija	(819,548)	(506,639)
Postrojenja, opreme i mašinerija	1,407,609	1,404,781
Zgrade	883,055	882,205
Zemljište	4,745,000	4,745,000
Ukupna imovina	9,168,657	9,008,666
Kratkoročne obaveze ukupno	3,362,642	5,572,054
Obaveze	1,468,747	1,243,835
Obaveze Poreza na Dohodak	1,775,843	1,685,160
Akrealni Troškovi i primljeni avansi	116,682	105,635
Porez na dobit izveštajnog perioda	2,536,052	2,536,052
Ostale kratkoročne obaveze	1,370	1,370
Kapital	5,806,015	3,436,612
Ponovno procenjene Rezerve	2,578,660	2,579,130
Kapitalizovani pokloni	25,000	25,000
Prenošena zarada	(58)	(470)
Subvencije, grantovi, finansijski pokloni (Pomoć od Vlade za kupovinu vozila)	666,362	832,952
Ukupno obaveza i Kapitala	9,168,657	9,008,666

Bilans stanja u gornjoj tabeli pokazuje da RKO “Pastrimi” tokom godina radi sa gubicima, tako da menadžment kompanije treba da preduzme konkretne akcije za oporavak Kompanije.

U 2010 godini shodno provizijama za sumnjiva dugovanja je predstavljen iznosu od 11,402,384€. Politika “Kompanije” je da se registruju kao sumnjivi dugovi sve obaveze dugovanja. Primetili smo da “Kompanija” ne odvajava stare dugove od dugova u sledećoj godini. Takođe, postoji nedovoljna informacija za pripremu jedne analize starosti dugovanja predstavljenih kao sumnjivi dugovi.

Računi obaveza prema finansijskom izveštavanju kompanije u 2010 bili su 1,468,747 € , ili oko 18% više nego u 2009. Takav problem takođe utiče na likvidnost kompanije, jer ima porasta obaveza kompanije i mogućnosti isplaćivanja u vremenskom roku može dovesti do

problema normalnog funkcionisanja kompanije. Ozbiljan problem u ovoj kompaniji i dalje je pronalaženje mehanizma koji bi omogućio veći stepen inkasiranja.

V. Godišnji finansijski izveštaji

V.1 Usklađenost u vezi sa spoljnim izveštavanjem

Kompanija je dužna je da pripremi godišnje finansijske izveštaje u skladu sa NRS ili za pitanja koja nisu regulisana nacionalnim standardima, da se koriste MRS, i u skladu sa važećim zakonima na Kosovu.

- F/I su pripremljeni prema akruialnim principima računovodstva;
- F/I su potpisani 31 Marta 2011 od strane Šefa Računovodstva i Glavnog Finansijskog Direktora;
- F/I su pripremljeni samo na Albanskom jeziku;
- F/I su dostavljeni pri MPF/ (Poreskoj Administraciji), datumom 31 Marta 2011; i
- Službenici Kompanije nisu pripremili tromesečne izveštaje gde bi trebalo biti navedeno opis poslovne i finansijske performansi, promene u organizacionoj strukturi itd.

V.2 Kvalitet informacija

Netačnosti u nastavku nisu ispravljene od strane Menadžmenta i zato ih mi izveštavamo u skladu sa ISSAI 1260:

- Kompanija je pripremila četiri elementa godišnjih finansijskih izveštaja, ali nedostajao je peti element finansijskih izveštaja koji se odnosi na beleške objašnjavanja i prikladna otkrivanja;
- Tretman potraživanja i provizija loših i sumnjivih dugova nije prikazan u potpunom skladu sa računovodstvenim standardima i važećim zakonima.

Zaključak

Finansijski izveštaji nisu otkrivali u potpunosti finansijske podatke u skladu sa zahtevima Međunarodnih računovodstvenih standarda i Nacionalnih Standarda na Kosovu.

Preporuka 1

Ponavljamo preporuku prošle godina da odbor direktora treba obezbediti da:

- Finansijski izveštaji Kompanije su pripremljeni u skladu sa MRS važećim zakonima u zemlji, uključujući i četiri izjave i njihova otkrivanja. U izjavama otkrivanja od posebnog značaja su politike amortizacije, osnov za pripremanje finansijskih izveštaja, potencijalne obaveze, tretman loših dugova, primljeni krediti itd; i
- Izradu jasne politike i poštovanje kriterijuma za izmirenje loših dugova, istovremeno, preduzimanje mere za povećanje nivoa prikupljanja prihoda.

VI. Izvršenje Budžeta

VI.1 Upravljanje prihodima

Prema finansijskim izveštavanjem ukupni fakturisani prihodi za 2010 godinu bili su u iznosu od 4,452,814 €. U odnosu na 2009 došlo je do povećanja od 254,239 € ili 6 %. Glavni izvor prihoda u Kompaniji su:

- Prihodi (fakturisanje) od osnovne delatnosti u iznosu od 4.213.096 €; i
- Drugi prihodi 239,718€.

Prema finansijskom izveštavanju, od fakturisanih prihoda i ugovorenih usluga, stopa kolekcija za 2010 bila je 3,266,536 €.

U toku revizije identifikovali smo sledeće slabosti:

Pogrešno prikazivanje i procena godišnjih inkasiranja

Inkasiranje koja je prikazana od Kompanije za 2010 godinu bila je u iznosu od 3,266,536 €. Ova vrednost nije obelodanjena u finansijskim izveštajima tako što bi se razjasnilo koji iznos pripada prihodima 2010 i 2011 godine.

Nedostatak politike za regulisanje loših i sumnjivih dugova

Primetili smo da je kompanija i ove godine koristila računovodstveni sistem koji ne pruža mogućnost regulisanja loših i sumnjivih dugova.

Prikupljanje finansijskih sredstava

Osim javnih ustanova koje plaćaju račune deponovanom gotovinom u bankovni račun kompanije, pojedinci i vlasnici firmi, svoje obaveze plaćaju u gotovini, koja je prikupljena od strane zvaničnika za prikupljanje na terenu. Primetili smo da u nekim slučajevima zvaničnici za prikupljanje na terenu nisu deponovali prikupljeni novac u blagajnu preduzeća do 20 dana.

Zaključak

Ne primenjivanje pravila računovodstva za ne prikupljene iznose, kada je u pitanju povećanje ili smanjenje inkasiranje, može da dovede do pogrešne izjave u bilansu prihoda i troškova, a takođe i u bilans stanja. Takođe, praksa prikupljanja prihoda u gotovini nosi potencijalni rizik od zloupotrebe.

Preporuka 2

Preporučujemo Odboru Direktora da obezbedi:

- Da se računovodstveni podaci baziraju na jasne politike i da su u skladu sa MRS, koji regulišu loše dugove i dozvoljene odbitke;
- Da obelodani prikupljanja razdvajući prihode tekuće godine od prihoda koji proizilazi iz dugova prethodnih godina; i
- Da su preduzete odgovarajuće mere da se prikupljeni novac na terenu deponuje na bankovni račun najmanje svaki drugi dan.

VI.2 Troškovi

Kompanija nema specifičan sistem računovodstva troškova. Menadžment treba da koristi klasifikaciju troškova prema računovodstvenom planu. U odsustvu adekvatnog računovodstvenog sistema za troškove, menadžment ne može pravilno obaviti analizu potrošnje za svaku organizacionu jedinicu.

2.1 Kupovina kroz javne nabavke

Testirali smo nekoliko uzoraka u nabavci i zaključili smo da je KRM „Pastrimi“ sproveda procedure nabavke koje nisu u skladu sa Zakonom o Javnim Nabavkama.

Nabavke bez procedure

Datuma 12.04.2010 kupljeno je vozilo „Golf IV 1.9 TDI”, proizvod 2002 godine. Nabavna cena ovog vozila bila je € 7,500. Takođe, datuma 11.10.2010 kupljeno je vozilo „Opel Astra” proizvod 2002 godine, sa cenom od 6,300 €. Nabavke u oba slučaja su izvršene zaobilazeći sve procedure nabavke.

Takođe smo primetili da je kompanija sproveda nabavku i montiranje delova za popravku vozila sa samo jednim EO, u okviru roka od dva meseca, ne poštujući postupke nabavke. Kompanija nije poslala zahteve za kvotiranje cena kod najmanje tri (3) ekonomska operatera, kao što se zahteva ZJN. Takve isporuke su zabeležene u sledećim slučajevima:

- Nabavka polovnog motora za Mercedes 17/26 datuma 02.07.2010, računajući demontažu i montažu dobitnom cenom u vrednosti od 2,000 €;
- Nabavka motora za kamion 7m3 Mercedes 13/14, datuma 04.08.2010 sa cenom od 1,500 €;
- Nabavka i montaža menjača za Mercedes 24/35 datuma 04.08.2010 u vrednosti od 1,200 €; i
- Nabavka motora Man 232/6 cilindra datuma 06.09.2010 u vrednosti od 2,700 €.

Izvođenje usluga od strane EO nakon isteka ugovora

Ugovor za deponovanje otpada sa EO „KLMC” je potpisan za period od 01.11.2007 do 31.10.2009. Mi smo testirali fakturisanja i plaćanja za deponovanje otpada u 2010 u iznosu od 20,000 € i primetili smo da su fakturisanje i plaćanje izvršeni po ugovorenoj ceni sa EO kojem je istekao rok važenja ugovora.

Nabavka artikla koji nisu bili deo liste ugovorenih artikla

Tokom testiranja slučaja " Nabavka spoljnih i unutrašnjih guma i akumulatora vozila ", primetili smo da su fakturisani i plaćeni različiti artikli, koji nisu bili deo liste artikla prema ugovorenoj specifikaciji, u vrednosti od 4,098 €.

Zaključak

Ne funkcionisanje sistema interne kontrole na adekvatnom nivou dovelo je do nepoštovanja procedure nabavke, izvršenje plaćanja za artiklove koji ne odgovaraju ugovorenoj specifikaciji, obavljanja usluga sa EO kojima je istekao ugovor.

Gore navedene akcije povećavaju rizik od loše uprave, gubitka ili zloupotrebe javnog novca.

Preporuka 3

Preporučujemo Odboru Direktora da obezbedi:

- Da se sve isporuke sprovedu u skladu sa procedurama nabavke;
- Da su sve isplate u skladu sa rokom važenja ugovora; i
- Da neće biti isplata koje nisu u skladu sa ugovorom i tehničkom specifikacijom.

2.2 Nadoknađivanja (plate i dnevnice)

Prema poslovnom planu za 2010 godinu, budžet za plate i dnevnice u KRM "Pastrimi" bio je 1,565,320 €, dok prema podacima F/I potrošeno je 1,617,827 € iz ove kategorije. Broj

zaposlenih prema poslovnom planu za 2010, koji je usvojen od strane bivšeg Upravnog Odbora, bio je 439 zaposlenih, dok je u kompaniji zaposleno 444 radnika.

Mo smo testirali dosijee osoblja za zaposlene u 2010, gde smo primetili da zaposleni nisu regrutovani putem javnog konkursa, nego kandidati su primljeni preko (evidencija kancelarije za rad i socijalnu zaštitu). Takođe, zaključili smo da kompanija nema politike za kompenzaciju službenika, odobrene od strane Upravnog Odbora, kao što se zahteva zakonom za javna preduzeća. Nadoknađivanje i kategorizacija položaja je regulisana od strane komisije koju imenuje Generalni Direktora Kompanije.

Zaključak

Višak broja radnika u odnosu na poslovni plan i nedostatak politike o nadoknađivanju službenika odobrenog od strane Upravnog Odbora može da dovede do neracionalnog rasta potrošnje.

Preporuka 4

Preporučujemo Odboru Direktora da obezbedi:

- Razvijanje jasne politike o nadoknađivanju službenika u skladu sa Zakonom o Javnim Preduzećima;
- Da će se zapošljavanje obaviti u skladu sa odobrenim poslovnim planom 2008/2011, koji je odobren od strane Odbora; i
- Da će se regrutovanje obaviti javnim konkursom.

2.3 Subvencije i transferi

Iz kategorije subvencija, kompanija je platila za dobrotvorne poklone u monetarnom obliku i u vidu pomoći iznos od 48,760 €. Naša preispitivanja o sprovođenju procedura za subvencije doveli su do otkrivanja sledećih nedostataka:

Prema odluci direktora uprave plaćeno je 44,200 € u vidu isplata od 100 € za svakog zaposlenog za Novogodišnji Praznik, 600 € povodom međunarodnog dana Žena 8 Marta, 430 € za priznanja za dva radnika za njihov doprinos. Nismo našli unutrašnja pravila koja uređuju ovaj vid subvencija i podsticaja za radnike.

Zaključak

Odsustvo bilo kakve regulative, pravnog okvira ili interne smernice za dobrotvorne poklone za radnike kompanije, kao i dodela priznanja za radnike kompanije, dovodi u pitanje racionalnost ovih troškova.

Preporuka 5

Preporučujemo Odboru Direktora da obezbedi:

- Izdavanje jasnih politika, smernica i procedura, i utvrđivanje kriterijuma za dodelu subvencija.

VI.3 Imovina i Dugovi

3.1 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Stanje gotovine na kraju 2010 bilo je 373,493€.

Naša revizija je otkrila nekoliko slabosti u upravljanju novcem, počevši od procesa prikupljanja, držanja novca u blagajni, i prenosa novca u banku. Ove slabosti se odnose na nedostatak jedne jasne regulative, koja bi objasnila ove procedure. Nedostatak ove regulative je izazvala neizvesnost u upravljanju novca uopšte, što samo po sebi predstavlja rizik za zloupotrebu.

Ne vraćanje pozajmljenih sredstava

Primetili smo da je kompanija napravila sporazum za privremeno pozajmljivanje sredstava u iznosu od 15,000 € preduzeću "Eko-regjioni" u Prizrenu. Ovaj sporazum je potpisan datuma 01.04.2010. Pozajmljivanje sredstava je bilo u vezi se izmirenjem urgentnih obaveza prema dobavljačima od strane kompanije KRM "Eko-regjioni". Rok otplate kredita je bio 25.04.2010. Međutim, povratak ovih sredstava nije obavljen unutar definisanog roka. Tokom revizije informisali smo se da je kompanija KRM "Pastrimi" podnela tužbu protiv dužnika u Okružnom Privrednom Sudu u Prištini za povratak ovih sredstava.

Zaključak

Menadžment nije bio u stanju da preduzme sve neophodne mere da obezbedi zadovoljavajuću kontrolu upravljanja novcem, počevši od prikupljanja, deponovanja i upotrebe sredstava. Pozajmljivanje iznosa od 15,000 €, u uslovima u kojima kompanija ima skoro 1,5 miliona kratkoročnih obaveza, moglo je otežati finansijsku situaciju kompanije još više.

Preporuka 6

Preporučujemo Odboru Direktora da obezbedi;

- Pripremu priručnika sa jasnim procedurama za upravljanje gotovinom, počevši od prikupljanja, registrovanja, transfera u bankovni račun i do izveštavanja; i
- Da obezbedi da su odgovorni zvaničnici aktivna stranka u postupku za vraćanje kredita.

3.2 Računi potraživanja

U Finansijskim Izveštajima Kompanije 13,905,740 € su prikazani kao potraživanja. Ovaj iznos je nagomilan u periodu od 1999 do kraja 2010. Kompanija navodi 11,402,384 € kao loše i sumnjive dugove, bez ikakve unutrašnje pismene politike. Uprkos preporukama iz prethodnih revizija koje se odnose na potraživanja, kompanija nije uspjela da adresira ove preporuke.

U našim daljem ocenjivanjima, primetili smo:

Nizak nivo prikupljanja naplata i njihovo nedovoljno otkrivanje

Kompanija nije uspjela da prikupi dugove od svojih klijenata na zadovoljavajućom nivou, kao rezultat nivo ne prikupljenih dugova je veoma visok. Takođe, tokom 2010 godine, kompanija je izmirila dugove nad klijentima u iznosu od 12,524 €, za koje nedostaju odgovarajuća otkrivanja i regulatorna osnova o procedurama otpisivanja.

Nepravilna procena i tretiranje provizija za loše dugove

U svojim finansijskim izveštajima kompanija je predstavila loše dugove u iznosu od 1,207,000 €, nastale kao rezultat ne prikupljenih prihoda tokom 2010. Podnošenje ovog iznosa kao loš i sumnjivi dug nije bio potpunosti u skladu sa zahtevima računovodstvenih standarda i poreskih zakona Kosova. Ovo je uticalo na finansijske rezultate kompanije.

Zaključak

Kompanija nije uspjela da obezbedi registriranje i izveštavanje o neprikupljenim naplatama, zasnovane u potpunosti na računovodstvenim standardima i važećih poreskih zakona u zemlji.

Preporuka 7

Preporučujemo Odboru Direktora da obezbedi:

- Preduzimanje odgovarajućih akcija za prikupljanje dugova, obezbeđujući podršku i od njenih deoničara, odnosno Opštine;
- Odgovarajuća otkrivanja o otpisivanju potraživanja u Finansijskim Izveštajima; i
- Da tretiranje potraživanja i procena provizija o lošim i sumnjivim dugovima budu u skladu sa MRS, domaćim standardima i važećim zakonima u zemlji.

VI.4 Kapitalna i ne kapitalna imovina

Osnovna sredstva

Vrednost osnovnih sredstava kompanije navedena u Finansijske Izveštaje je 9,168,657 €. Kompanija nema nikakav softver za upravljanje podacima nekretnina. Kompanija ne procenjuje niti preispituje životni vek imovine. Kompanija ne identifikuje redovno i ne uzima u obzir artikle koji su van upotrebe. Ne postoje procedure koje bi obezbedili da računovodstveni vrednost artikla imovine, postrojenja i opreme treba biti uklonjena kada se u buduću ne očekuju ekonomske koristi od njegove upotrebe. Datuma 08.12.2010 Upravni Direktor Kompanije je doneo odluku da se uspostavi komisija godišnjeg inventarisanja imovine. Ova Komisija nije pripremila izveštaj na kraju godine.

Zaključak

Primećeni nedostaci ukazuju da kompanija treba da se dalje angažuje da ojača sistem interne kontrole u vezi sa upravljanjem imovinom. Ne predstavljanje imovine koja je identifikovana kao neupotrebljiva je ključna greška u upravljanju imovinom.

Preporuka 8

Preporučujemo Odboru Direktora da obezbedi:

- Da službenik imovine treba da sprovodi evidentiranje, praćenje i održavanje sveobuhvatnog registara imovine sa svim potrebnim informacijama;
- Da se sprovodi računovodstveni Program za nekretnine, da bi se registrovala sva postojeća imovina, dopune, prodaja i automatsko izračunavanje troškova amortizacije u računovodstvene svrhe; i
- Da komisije za procenu i inventarisanje imovine pripreme izveštaje i verifikuju nestalu imovinu, usaglašavajući računovodstveni registar i fizičko brojanje.

VII.Sistemi Unutrašnje Kontrole

Dobar sistem unutrašnje kontrole pomaže svaku Kompaniju u postizanju ciljeva za efektivno i efikasno korišćenje resursa.

Naši nalazi i zaključci koje smo već predstavili pokazuju da sistema unutrašnje kontrole nisu bili adekvatno dizajnirani da bi sprečavali greške i nepravilnosti.

Neuspeh u formiranju Odbor Direktora u prošlosti (ovaj odbor je formiran 11 Novembra 2010) i jedinice za unutrašnju reviziju predstavljaju dva ključna problema jačanja sistema unutrašnje kontrole.

Zbog nedostatka adekvatnih kontrole primećene su slabosti u: Izradi i kompletiranju regulatornog okvira za funkcionisanje unutrašnje kontrole u skladu sa zakonom JP; Nedostatak jednog mehanizma za prikupljanje starih dugova, i neadekvatan sistem za evidentiranje i nadgledanje fiksne imovine, uključujući i u ovom kontekstu i procenu opreme van koristi.

Zaključak

Nalazi u gornjem delu ukazuju na to da kompanija nije uspela da obezbedi zakonski okvir u skladu sa Zakonom o JP, i uspostavi dobar sistem unutrašnje kontrole, koji bi pomogao kompaniji u poboljšanju upravljanja.

Smatramo da nivo finansijske kontrole mogao biti poboljšan kada bi ranije bilo ranije bio formiran Odbor Direktora i jedinica za unutrašnju reviziju.

U suštini, nivo unutrašnje kontrole nije bio funkcionalan, i menadžment kompanije treba da preduzme sve neophodne mere za poboljšanje.

Preporuka 9

Preporučujemo Odboru Direktora da obezbedi:

- Jedan unutrašnji pravni okvir koji će pomoći u funkcionisanje unutrašnje kontrole i obezbedi efikasno i efektivno upravljanje kompanijom; i
- Da dizajnira i uspostavi funkcionalan sistem unutrašnje kontrole, zahtevajući odgovornost i kompletno izveštavanje svih nivoa kompanije za njihove obaveze i odgovornosti.

VII.1 Unutrašnja Revizija

Zakon o Javnim Preduzećima zahteva da unutar jednog Javnog Preduzeće bude formirana jedinica za unutrašnju reviziju. Ona će samostalno obavljati svoju funkciju vršiti dužnosti na kompetentan način.

Kompanija nije uspostavila jedinicu za unutrašnju reviziju. Takođe, nije formirana ni Komisija za reviziju.

Zaključak

Zbog nedostatka uspostavljanja jedinice za unutrašnju reviziju kompanija nije uspela da uspostavi dobro kontrolno okruženje. Osnivanje ove jedinice bi pomoglo da se obezbedi pravilno funkcionisanje unutrašnje kontrole, i predlaže neophodna poboljšanja u sistemu.

Preporuka 10

Preporučujemo Odboru Direktora da obezbedi:

- Uspostavljanje jedinica unutrašnje revizije i Komiteta za Reviziju.

VIII. Opšti zaključak o Menadžmentu Kompanije

Opšti zaključak

Menadžment kompanije još uvek nije uspeo da uspostavi i funkcionalizuje unutrašnji odgovarajući pravni okvir, sa pisanim uputstvima i procedurama, koji bi pružio neophodnu osnovu za efikasno upravljanje kompanijom. Nedostatak okvira, pored finansijskog upravljanja se ogleda u unutrašnje kontrole Kompanije, koje nisu funkcionisale na zadovoljavajući način.

Ključni problemi kompanije su vezani za upravljanje prihodima. U periodu od 1999 do 2010 , kompanija nije dostigla zadovoljavajući nivo inkasiranja. Jednu vrednost ne inkasiranih sredstava kompanija ih je provizionisala kao loši i sumnjivi dugovi kao rezultat toga, finansijski izveštaji kompanije u tom periodu predstavili su gubitak. Davanja i ne vraćanja kredita povećava još više nedostatak obrtnih sredstava.

Međutim, primetili smo napredak u upravljanju. Nakon naših preporuka prošle godine, kompanija je već počela da računa troškove robe / prodate usluge i da se poboljša računovodstvo troškova. Još jedan pozitivan razvoj je sklonost ka smanjenju potrošnje, kao što su cene goriva i drugih troškova poslovanja, koji su više od 500 hiljada evra manji nego prošle godine.

Opšta preporuka

Preporučujemo Upravni Odbor Kompanije da pregleda unutrašnji pravni okvir kao i sadašnje politike, analizira nedostatke navedenih u izveštaju, i preduzeti dalje korektivne mere.

Naša glavna preporuka je da Predsednik Opštine Prištine, kao predstavnik vlasnika treba obezbediti da Odbor omogućava bolje spoljno izveštavanje i nadgledanje rada kompanije na jasniji i snažniji način. Odbor treba osigurati da Izvršni Direktor razvija jasna uputstva i jasne postupke koje treba da pomognu u izvršavanju boljeg poslovanja i istovremeno adresiranje slabosti i identifikovane nedostatke u ovom izveštaju. Izvršni direktor takođe treba da preduzme mere kako bi obezbedio primenu revidiranog okvira finansijskog upravljanja

Dodatak I. Komentari RKO “Pastrimi” i odgovori KGR

Menadžment Kompanije RKO “Pastrimi” je saglasan sa našim nalazima i zaključcima predstavljenim u godišnjem finansijskom izveštaju 2010 godine, i obavezivao se da će napraviti sva zalaganja radi adresiranja svih pruženih preporuka.

Dodatak II. Razne vrste Mišljenja revizije

(preuzeto od ISSAI 400)

9. Jedno mišljenje revizije normalno je u standardnom obliku, u vezi sa Finansijskim Izjavama uopšte, izbegavajući potrebu za određivanje njene dužine, ali prenoseći po njenoj prirodi jedno opšte značenje kod čitaoca u vezi sa njenim razumevanjem. Priroda ovih reči će se uticati od zakonskog okvira revizije, ali sadržaj mišljenja treba jasno da pokazuje dali je mišljenje nekvalifikovano ili kvalifikovano, ili ako je kvalifikovano u neka određena pitanja ili je protivno mišljenje (paragraf 14), ili jedno odricanje od mišljenja (paragraf 15).

10. **Jedno nekvalifikovano mišljenje** se pruža kada je revizor zadovoljan sa svih materijalnih gledišta da:

- (a) Finansijske Izjave su pripremljene upotrebljavajući priznate politike i osnove računovodstva koje su sprovedene na dosledan način (na postojan način);
- (b) Izjave su u saglasnosti sa statusnim zahtevima i relevantnim uredbama;
- (c) Predstavljen prikaz u Finansijskim Izjavama su u saglasnosti sa saznanjima revizora u vezi sa entitetom pod revizijom; i
- (d) da je adekvatan prikaz svih materijalnih relevantnih pitanja o Finansijskim Izjavama.

11. **Naglašavanje pitanja.** U nekim okolnostima revizor može da smatra da čitaoc ne može da razume na potreban način Finansijske Izjave ako je pažnja skrenuta na neobična ili na važna pitanja. Kao opšte pravilo, revizor kad daje jedno nekvalifikovano mišljenje to se referiše nekom specifičnom gledištu Finansijskih Izjava u njegovom mišljenju u slučaju da se ono može interpretirati pogrešno kao kvalifikovano mišljenje. Sa namerom izbegavanja ovakvog utiska, napomene koje su zamišljene kao: naglašavanje pitanja, se nalaze na odvojenim paragrafima od mišljenja. Ipak, revizor ne treba da upotrebi naglašavanje pitanja da bi poboljšao nedostatak potrebnih otkrivanja na Finansijskim Izjavama ili kao alternativa, zamenjivanje za kvalifikaciju mišljenja.

12. Revizor može **da ne bude u stanju da izrazi jedno nekvalifikovano mišljenje** kada postoji neka od ovih okolnosti i na sudu revizora, njihov uticaj je materijalan ili može biti takav po Finansijskim Izjavama:

- (a) bilo je ograničenja na delokrugu revizije;
- (b) Revizor smatra da su izjave nekompletne, dezorijentisane ili postoji ne obrazložena podela od priznatih standarda računovodstva; ili
- (c) Postoje nejasnoće koje utiču na Finansijske Izjave.

13. **Kvalifikovano mišljenje.** Tamo gde se revizor ne slaže ili nije siguran za jednu ili više stavki na Finansijskim Izjavama, a koja su materijalna ali nisu suštinske po razumevanju izjava, treba da se pruži jedno kvalifikovano mišljenje. Formulisanje mišljenja normalno pokazuje zadovoljavajući rezultat nad subjektom pod revizijom, što se tiče preciznih i jezgrovitih izjava, pitanja ne usaglašavanja ili nejasnoća koja rezultiraju sa kvalifikovanim mišljenjem. Pomaže korisnike izjava ako finansijski uticaj nejasnoće ili nesporazuma je određeno od strane Revizora iako to nije uvek praktično ili relevantno.

14. **Protivno Mišljenje.** Tamo gde Revizor nema mogućnosti da pruža jedno mišljenje o Finansijskim Izjavama u celini, zbog nesporazuma koje su tako suštinske jer miniraju prikazanu poziciju u nastavku da se mišljenje kvalifikuje u određena gledišta neće biti adekvatno, onda se pruža Protivno mišljenje. Formulisanje takvog mišljenja pokazuje da Finansijske Izjave nisu prikazane na pravi način, jasno i na precizan način sva pitanja ne usaglašavanja. Ipak, jedna pomoć da finansijski uticaj na Finansijske Izjave se određuje tamo gde treba i gde je praktično.

15. **Odricanje od Mišljenja.** Tamo gde Revizor ne može da pruža mišljenje u vezi sa Finansijskim Izjavama, da uzimajući kao celinu zbog nejasnoća ili ograničenja delovanja koje je suštinsko da jedno mišljenje koje je kvalifikovano na određena gledišta neće biti adekvatno, pruža se jedno protivno mišljenje. Formulisanje jednog takvog mišljenja čini jasnim da jedno mišljenje ne može da se pruža, specifikujući na jasan i precizan način sva nejasna pitanja.

16. Postoji zakon da VIR pružaju jedan detaljan izveštaj da bi dopunio mišljenje u okolnostima na kojima je nemoguće da pruže jedno nekvalifikovano mišljenje.